

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
(шифр та найменування спеціальності)

на тему: «Облік та аудит розрахунків з оплати праці і відрахувань на
обов'язкове страхування: організаційно-методичні аспекти та напрями
вдосконалення (на прикладі ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка обліково-економічного
факультету

Головченко Тетяна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Москалюк Ганна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ВІДРАХУВАНЬ НА ОBOB'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ.....	7
1.1. Нормативно-правове регулювання оплати праці	7
1.2. Економічна сутність, види та форми оплати праці	11
1.3. Відрахування на обов'язкове страхування та утримання при розрахунку заробітної плати.....	26
1.4. Дискусійні питання обліку розрахунків з оплати праці.....	31
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ВІДРАХУВАНЬ НА ОBOB'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ НА ТОВ «ІСУ ТРЕЙД УКРАЇНА»....	36
2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансового стану.....	36
2.2. Облік нарахування оплати праці, відрахувань на обов'язкове страхування, утримання із заробітної плати та документальне оформлення на підприємстві	47
2.3. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з оплати праці і відрахувань на обов'язкове страхування на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД УКРАЇНА».....	54
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ТОВ «ІСУ ТРЕЙД УКРАЇНА»	61
3.1. Мета, завдання і джерела інформації при аудиті розрахунків з оплати праці	61
3.2. Методика аудиту розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві.....	65

3.3. Аналіз розрахунків з оплати праці на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна»	69
Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
Додатки	88

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні умови господарювання в Україні вимагають від вітчизняних підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності товарів і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом. Достатня забезпеченість підприємств потрібними трудовими ресурсами, їхнє раціональне використання, високий рівень продуктивності праці, правильна система його оплати мають велике значення для збільшення обсягів продукції і підвищення ефективності виробництва. На кожному підприємстві в Україні має бути реальна й достовірна інформація про трудомісткість виробленої продукції, про нарахування заробітної плати, яка займає одне з центральних місць в системі підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Заробітна плата є однією з головних та найскладніших ділянок обліку та контролю на підприємстві. На кожному підприємстві є певна кількість працівників, які виконують певний обсяг роботи, за який отримують винагороду у вигляді заробітної плати. Від розміру оплати праці яку отримує працівник та зацікавленості у якісному вирішенні поставлених цілей та завдань, залежатиме результат виконаної роботи. На даному етапі розвитку економічної ситуації в Україні, створення дієвої системи оплати праці на підприємствах є необхідним та важливим моментом. Збільшення оплати праці робочої сили, утримання та відрахування, заборгованість з оплати праці – це не повний перелік питань, з якими стикаються працівники та роботодавці. Враховуючи усе перераховане вище, актуальність теми є очевидною.

Значний вклад в теорію та методологію обліку розрахунків з оплати праці внесли українські вчені: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Горелкін В.Г., Завгородній В.П., Зубілевич С.Я, Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Ткаченко М.Т. та ін. Проте наукові напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених не досконалі та питання обліку розрахунків з працівниками по оплаті праці

потребують подальшого наукового дослідження. Багато питань на сьогоднішній день залишаються невирішеними, серед них дослідження поняття «заробітна плата» через відмінність у трактуванні різними законодавчими актами; відповідно до змін у законодавстві питання бухгалтерського обліку оплати праці; удосконалення методики аудиту нарахування заробітної плати тощо.

Мета та завдання. Метою даної роботи є дослідження обліку оплати праці на підприємстві, своєчасність нарахування та виплати, надання рекомендацій щодо вдосконалення обліку заробітної плати на підприємстві.

Завдання випускної роботи для досягнення поставлених цілей :

- розкрити економічну сутність та поняття заробітної плати;
- провести аналіз нормативної бази з питань обліку та аналізу оплати праці;
- розглянути порядок нарахування та виплати заробітної плати;
- розкрити порядок відрахувань та утримань із заробітної плати;
- дослідити особливості аудиту заробітної плати;
- проаналізувати розрахунки з оплати праці на прикладі підприємства ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна»;
- визначити шляхи удосконалення обліку заробітної плати на досліджуваному підприємстві .

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси розрахунків з оплати праці на підприємствах України.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є організація обліку, аналізу та аудиту заробітної плати на підприємстві ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна».

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи були використанні: метод порівняння – для обробки інформації, методи індукції та дедукції – для визначення системи обліку та аудиту заробітної плати, графічний та розрахунково-аналітичний для побудови схем та таблиць, проведення розрахунків, метод систематизації та припущення – для висловлення власної думки та надання пропозицій.

Інформаційна база. Інформаційною базою для дослідження є вітчизняні

нормативні та законодавчі акти, такі як Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про оплату праці», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наукові роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали засобів масової інформації та мережі Internet, первинні документи, внутрішня та зовнішня звітність ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна».

Практичне значення отриманих результатів роботи бакалавра полягає в запропонованих рекомендаціях та шляхів удосконалення системи оплати праці, її обліку і контролю впроваджені в діяльність на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» . У випадку використання запропонованих пропозицій підвищиться ефективність аналітичної роботи та контрольні функція обліку заробітної плати.

ВИСНОВКИ

Дослідження проведенні в дипломній роботі, були націлені на розробку певних пропозицій для вдосконалення обліку на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна». Було вивчено теоретичні основи обліку та аналізу розрахунків по заробітній платі. Розглянуті основні поняття: «заробітна плата», «основна заробітна плата», «додаткова», «інші заохочувальні та компенсаційні виплати», «мінімальна заробітна плата». Також були вивчені форми та системи оплати праці.

У процесі написання дипломної роботи було проведено дослідження, на основі якого можна зробити наступні висновки:

1. Для сприяння підвищенню ефективності діяльності підприємства для виявлення помилок та їх усунення, необхідно дотримуватися законів та встановлених норми з обліку, економічного аналізу та аудиту розрахунків із заробітної плати. На основі проведеного дослідження теоретичних даних можна зробити висновок, що заробітна плата в сучасних умовах економіки є основним доходом більшої частини населення. Кожне підприємство потребує у своєчасній, достовірній і об'єктивній інформації про існуючі системи і форми оплати праці з погляду кожної із сторін соціально-трудова відносин – держави, роботодавця і найманого працівника. При обрані системи, слід враховувати форму власності, розміри підприємства, вид продукції (послуг), поставлені цілі та завдання, враховувати співвідношення темпів зростання заробітної плати та її продуктивності. Для оптимальної форми оплати праці, слід урахувувати специфіку підприємства. Дотримання норм встановлених законодавством, дозволить керівництву правильно організувати бухгалтерський облік.

2. Отриманий практичний досвід з обліку оплати праці дозволив проаналізувати облік робочого часу, порядок нарахування заробітної плати, проведених відрахувань та утримань. Визначено, що облік кадрів на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» ведеться бухгалтером підприємства. Для прийняття

працівника видаються наказ про прийом на роботу, на основі якого бухгалтер заповнює особову картку працівника та робить відповідний запис у трудовій книжці. При звільненні працівника видається наказ про звільнення.

3. Для працівників на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» встановлено місячний посадовий оклад, тому сума заробітку визначається діленням суми окладу на кількість робочих днів (годин) за нормативної тривалості місяця і множенням на кількість фактично відпрацьованих днів (годин). Для обліку робочого часу, використовують табель обліку використання робочого часу.

4. Важливим моментом є правильність нарахування і своєчасність сплати податків, зборів, інших платежів, розмір яких зумовлений обсягами діяльності торговельного підприємства. Виплата на підприємстві заробітної плати, проводиться двічі на місяць: 1 половина (аванс) – 06 числа кожного місяця та 2 половина (заробітна плата) – 22 числа. Якщо дні виплати заробітної плати припадають на вихідний або святковий день, то виплачують зарплату на день раніше. Для аналітичного обліку використовують картку 661 рахунку, Особливої уваги вимагає контроль розрахунку та сплати податку на прибуток, податку на додану вартість, перерахувань нарахованого Єдиного соціального внеску, утримань податку з доходів фізичних осіб та військового збору.

5. Баланс в цілому на підприємстві признається неліквідним. ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» необхідно прагнути до того, щоб за допомогою грошей та їх еквівалентів покривати кредиторську заборгованість. Перетворення запасів в грошові кошти дозволить повністю покрити довгострокові зобов'язання, та наявні на підприємстві величини власних оборотних коштів.

6. Аналіз показників ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» показав, що підприємство неплатоспроможне. Для підвищення рівня платоспроможності на підприємстві необхідно слідкувати за своєчасним та повним погашення дебіторської заборгованості, не допускати залишків товару на складі, прагнути до прискорення оборотності запасів вкладених у виробничий процес.

На наш погляд, важливу увагу слід приділяти вибору і формуванню переліку документів. Це зумовлюється тим, що інформація, зібрана у

документах, є вихідною для усіх наступних етапів облікового процесу (ведення аналітичного і синтетичного обліку та складання форм звітності), саме тому правильне відображення інформації є таким важливим моментом.

Визначення сильних сторін контролю при перевірці оплати праці, щоб бути впевненим, що відсутні помилки, є основною метою аудитора. Під час проведення аудиту у роботі зроблено дослідження шляхом аналізу доказів на обґрунтування сум та інформації, розкритих у фінансовому та податковому звіті, а також оцінку відповідності застосованих принципів обліку нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського та податкового обліку та звітності в Україні чинним протягом періоду перевірки.

7. Для перевірки ведення обліку пропонуємо використовувати такі розроблені робочі документи: перевірка правильності утримання податків, перевірка правильності відображення розрахунків з оплати праці та утримань в балансі, перевірка достовірності формування показників звітності щодо праці. Зниження фонду робочого часу на підприємстві показало, що існують резерви його використання за рахунок недопущення внутрізмінних втрат робочого часу. Резерв ефективного використання робочого часу складає 33 годин. З метою недопущення внутрізмінних втрат підприємству необхідно здійснити організаційно-технічні заходи, направлені на недопущення простоїв та втрат робочого часу (протягом робочого дня), зниження трудомісткості продукції, аналіз умов праці існуючих на підприємстві.

8. На підприємстві середньоспискова чисельність працівників ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» скоротилась з 17 осіб у 2016 році до 14 осіб у 2017 році. Згідно розрахунку, коефіцієнти плинності кадрів та загального обороту, на підприємстві «ІСУ ТРЕЙД Україна» зменшився на 8,92 %. Зменшення коефіцієнту плинності кадрів, зв'язане із зменшення кількості осіб звільнених у 2017 році. Зниження фонду робочого часу на підприємстві «ІСУ ТРЕЙД Україна» зумовлено негативним впливом усіх трьох показників, так за рахунок зменшення чисельності працівників, ФРЧ зменшився на 386,76 люд.-годин, за рахунок зменшення кількості днів відпрацьованих одним працівником – 108,24

люд.-год, у зв'язку із зниженням тривалості робочого дня – 33 люд.-год

9. Найбільшу питому вагу в 2016 та 2017 роках склали інші операційні витрати – 88,68 % та 82,77 % від усіх витрат, а найменшу – витрати на амортизацію – 0,29 % та 0,32 % відповідно. Негативним моментом було те, що у 2017 році порівняно з 2016 роком на ТОВ «ІСУ ТРЕЙД Україна» відбулося збільшення матеріальних витрат та витрат на оплату праці на 31 тис. грн та 69 тис. грн відповідно. Незважаючи на зменшення витрат відрахувань на соціальні заходи та амортизацію у грошовому виразі, питома вага у складі операційних витрат за елементами збільшилась на 0,43% та 0,03 % відповідно.

10. Оптимізація витрат з метою збільшення обсягу продажу та прибутку підприємства є основною метою аналізу. Проведений аналіз на підприємстві операційних витрат показав, що необхідно і надалі зменшувати витрати з метою збільшення обсягу продажу та прибутку підприємства. Не допускати перевищення темпів росту витрат над темпами росту обсягу виробництва та реалізації продукції. Рекомендуємо підприємству покращувати організацію виробництва, впроваджувати нові технології, поліпшувати організацію виробництва та праці, застосовувати ресурсозберігаючі машини та обладнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудиторська перевірка розрахунків з оплати праці / консультація «Аудит інвест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://auditinvest.com.ua/ua/payment-of-wages> 21.
2. Білик М. Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування : монографія / М. Д. Білик, Т. О. Білик. – Київ : ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с.
3. Білуха М. К. Бухгалтерська наука України в 21 ст. / М. К. Білуха // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014 – № 2. – С. 21- 26.
4. Бугуцький О. Ефективне використання праці – основа підвищення продуктивності сил суспільства / Бугуцький О., Михайлов С. // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 3. – С. 8.
5. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко та ін. – К.: КНЕУ, 2012. – 370 с.
6. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: навч. посібник / Н. А. Волкова, Н. Е. Подвальна. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 267 с.
7. Глиняна О. П. Бухоблік та фінзвітність – новації 2018 / О. П. Глиняна // Заробітна плата. – 2018. – № 1. – С. 5- 7.
8. Гнатенко Є. П. Аспекти обліку та законодавчо-нормативного регулювання оплати праці / Є. П. Гнатенко, О. В. Санченко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(1). – С. 74 - 83.
9. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально трудові відносини: [підручник] / О. А. Грішнова. – К.: Знання, 2013. – 559 с.
10. Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників, Наказ Мінпраці України від 29.07.1993 № 58 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
11. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

12. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів» від 31.07.2014 р. № 1621 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/162>.
13. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/50>.
14. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 07.12.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.
15. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
16. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/916>.
17. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.09.93р. № 3356-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
18. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
19. Іляш О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчальний посібник / О. І. Іляш, С. С. Гринкевич. – К.: Знання – 2014. – 476 с.
20. Коба О. В. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу / О. В. Коба, Ю. Ю. Миронова // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 4. – С. 99-103.
21. Кодекс законів про працю (зі змінами та доповненнями) від 10.12.1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
22. Колісник Г. М. Економічна сутність і витрат виробництва і методологія їх дослідження / Г. М. Колісник // Актуальні проблеми розвитку

економіки регіону : наук. зб. / за ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника, 2010. – Вип. 6. – Т. 1. – С. 42 – 49.

23. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Україна. Верховна Рада. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Крот Ю. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці / Ю. Крот, А. Тихомирова // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – Вип. 36(3). – С. 28-32.

25. Кубіцька М. Р. Сутність оплати праці як економічної категорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kubitskam-r-sutnist-oplati-pratsi-yak-ekonomichnoyi-kategoriyi>.

26. Літвінова Ю. О. Удосконалення обліку та контролю з оплати праці на вітчизняних підприємствах / Ю. О. Літвінова // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 131-133.

27. Лишиленко О. Бухгалтерський управлінський облік: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2014. – 254 с.

28. Макалюк І. В. Економіко-математичне моделювання оптимізації витрат на підприємствах / І. В. Макалюк // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 127-131.

29. Макаренко А. П. Аудит операцій і розрахунків з праці та обліку її витрат на підприємстві / А. П. Макаренко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. № 13. – С. 112 - 118.

30. Міщенко А. М. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення / А. М. Міщенко // Управління розвитком. – 2013. – № 23. – С. 16-18.

31. Носкова С. А. Факторний аналіз фонду оплати праці виробничого персоналу / С. А. Носкова, О. М. Тататрченко, О. А. Завойських // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015. – Випуск № 5 (244). – С. 44-50.

32. Островерха Р. Е. Організація обліку : навч. посіб. / Р. Е. Островерха. – К.: Центр учб. л-ри, 2012. – 568 с.
33. Петенко І. В. Удосконалення системи оплати праці / І. В. Петенко, А. В. Петенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – № 1(9). – 2013. – С. 84-86.
34. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація [Текст] : Монографія / О. А. Петрик. – К., 2013. – 260 с.
35. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
36. Покатаєва О. В. Шляхи вдосконалення системи оплати праці на підприємстві / О. В. Покатаєва, Г. О. Кошулинська // Держава та регіони. Науково-виробничий журнал. Серія : Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 139-141.
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ, затверджений Міністерством Фінансів України від 28.05.1999 № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ, затверджений Міністерством Фінансів України від 29.11.1999 № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ, затверджений Міністерством Фінансів України від 31.12.1999 № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
40. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів підприємства, установи, організації, затверджений постановою КМУ від 26.06.2015р. № 439 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п>.

41. Порядок обчислення середньої заробітної плати» затверджений Постановою КМУ від 08.02.1995 №100 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

42. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – Київ : Центр учб. літ., 2013. – 688 с.

43. Сибірьова А. Ю. Використання робочого часу та аналіз його ефективності на підприємстві / А. Ю. Сибірьова, К. К. Юдіна // Економічні науки. Облік та аудит: збірник статей. – Донецьк : Донец. нац. ун-т економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського, 2010. – 245 с.

44. Статівка Н. В. Економіка праці і соціально-трудова відносини : метод. рек. для студентів, які навчаються за напрямом підгот. 6.030504 – Економіка підприємства / Нар. укр. акад., [каф. економічної теорії та права ; уклад. Статівка Н. В.]. – Харків, 2016. – 113 с.

45. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк та ін. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Київ: Кондор, 2013. – 551 с.

46. Хурсенко О. Важливі цифри 2018 року: оподаткування доходів фізосіб та соцстрахування / О. Хурсенко // Бухгалтер 911. – № 1– 2 –2018. – С. 5.

47. Целуйко К. Ю. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / К. Ю. Целуйко // Управління розвитком. – 2014. – № 9. – С. 33-36.

48. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

49. Чабанова Н. В., Василенко Ю. А. Бухгалтерський, фінансовий облік. – К.: «Академія», 2014. – 456 с.

50. Ярмішко С. В. Проблеми організації обліку оплати праці та принципи її вдосконалення на підприємстві / С. В. Ярмішко // Управління розвитком. – 2014. – № 9. – С. 24-26.